

**Korespondence Wilhelma Przewczka s Jindřichem Zogatou z let 1981–1992.
Část II. Leden 1988 – červenec 1987.**

Jindřich Zogata píše počátkem ledna 1988 list, v němž se kromě přání do Nového roku nachází i poděkování za léky na astma pro manželku, které Przewczek získal patrně od své sestry ze Spolkové republiky Německo. Navrhuje rovněž uspořádání výstavy batikovaných obrazů své choti Mirky na Těšínsku.

Brno, 4. 1. 1988

Milý Wilku,

Do Nového roku ještě jednou hodně úspěchů!

Po příjezdu od Vás mne čekal telegram. Míša přijela 30. 12. a Silvestra jsme i s novoročními

dny prožili v Jablunkově. Ale zdraví ještě není úplně v pořádku. Míši ohromně „zachtunaly“, pomohly ty bonbónky z NSR proti zlobivým průduškám. Nemohl bys pro ni objednat pár těch krabiček nebo aspoň jednu? Léčí se na astma už roky a to zabralo.

Ještě něco důležitého se tě chci zeptat. Nevíš, jestli by se pro Mirku nedala někde v terénu u nás uspořádat výstava BATIKOVANÝCH OBRÁZKŮ (OBRÁZKŮ – BATIK), tj. jedno a totéž, tak asi v dubnu 1988? Obrazy, v podstatě tapiserie, mají rozměry asi 1m x 0,60 cm,

i větší. Přišlo by nám to, hlavně Mirce, velice vhod, dostanu-li, jak předpokládám, od dubna stipendium a budeme žít Za chraščom. Pro orientaci Ti posíláme pár fotografií, nemáme barevné, jsou jediné, a proto je ušetří a nikomu nepůjčuj, při dalším setkání nebo jinak nám je pak vrátíš.

Těšíme se na novoty tohoto roku a zdravíme vás všechny

Jindřich Zogata.

Srdečně zdraví Míša Fikrová.

Další Zogatův list z července 1988 je stručný. Brněnský básník pobývající v Bukovci se dotazuje, co je příčinou odmlky v korespondenci.

4. 7. 88

Bukovec

Milý Wilku,

Čas letí a o Tobě není slyšet.

Čekali jsme tě, po domluvě, že se ukážeš. Už ses vrátil z cest po Evropě?

Napsal jsem román, skicuju další věci.

Ticho od tebe mne mrzí.

Mirka se ptá na fotografie svých batik.

Ozveš se? Stalo se něco nebo jsi tak zaneprázdněn?

Zdraví

Jindra Zogata

Míša Fikrová.

Následující list od Jindřicha Zogaty napsaný rukou je datován 21. říjnem 1988. Po poeticky laděném úvodu děkuje Przeczkovi za sbírku jeho dcery Lucyny (mohlo jít o sbírku *Bunt włosów*; „Vzpouza vlasů”, Ostrava, 1988). V časopise Veronika patrně otiskli ukázkou z tvorby Przeczkova syna Lecha, neboť pisatel se zmiňuje o tom, že zařídil zaslání výtisku časopisu na autorovu adresu. Básník a přírodovědec Zogata byl na Sibiři a odnesl si z tohoto pobytu výrazné a rozporuplné zážitky.

21. 10. 88

Milý Wilku,

Provází nás spěch, z Brna za Chrašč, ze Zachrašča do Brna, spěch, nevím proč, máme-li teď aspoň chvíli pro své věci. V tom spěchu nezbyvá čas ani na setkání, ani na dopis. Museli bychom se naprogramovat pro klasický rytmus živobytí a to dost dobře nejde, počítače ten spěch nezvolní, konečně je neovládáme a zůstaneme analfabety.

Jak bych se na Tebe mohl zlobit? Lidé našeho typu, v poryvech citu, nemohou být tak malicherní. Nejen, že zůstáváme přáteli, jsme k tomu předurčení.

Řeknu Ti, nemohl bych „tam u nás“ žít trvale. Tady to sice není lepší, ale o něco přece.

Krise, krise, kde se bere ta sviňka prašivá! Znáš ji, běhá kolem baráku a přebíhá přes cestu jak černá kočka. Odeženeš ji, nadběhne a zas vystrkuje nos. Teď i na mne častěji. Alkohol jen jitrí, pozor na to! Zas ten nos! Rypáček. Nedošlápeš na něj.

Děkuju Ti za dopis a Opole. Lucynce děkujeme za pěknou sbírku. Jsou to něžné a jemné verše. Přeju jí, aby ji nikdy nepřepadly chmury, jaké se snesly na naše hlavy. Ty verše mají

budoucnost! Gratulujeme oba.

Zařídil jsem, aby Leszkovi poslali Veroniku, má ji už?

Prosím tě, co víš o mé sbírce v ČS¹? Poslal jsem ji tam začátkem ledna 88 a dosud nemám zprávu, žádnou, kromě Tvého korespondenčního lístku. Nechci se jich ptát, dráždit. Napiš mi o tom něco, brzy, přepadají mne teď myšlenky každý den. (Právě dopsala tužka, je to obdobná schizofrenie?)

V Brně od Nového roku pravděpodobně začne vycházet liter. časopis! Co ještě bude a nebude? Byl jsem na Sibíři a mám z té země tisíce neurovratelných dojmů. Někdy si o tom promluvíme. Míša se klopotí s obrázky, já teď s verši (z roku 1974!). Rok 2000 je blíž!

Zdravím Tě ze srdce,
Jadžu a všechny Tvé
Jindra Zogata.
Míša.

Počátkem roku 1989 je datován Zogatův dopis, ke kterému byla přiložena jeho próza *Veřejná zeleň* s prosbou o její zaslání slovenské překladatelce Agnes Kovalčíkové, ale začínají se o jeho tvorbu zajímat i překladatelé odjinud (Bulharsko, Dánsko). V závěru si stěžuje na vydavatelské poměry v tehdejší Československu.

1. 1. 1989
Brno

Milý Wilku a Jadžo,

dostal jsem Vaše pozdravy den před Silvestrem. Doufám, že teď už pošta bude fungovat lépe než „o svátcích plných střev a prázdných hlav“ a odpověď s knížkou pro p. Agnes Kovalčíkovou do Bystřice nedorazí až na Hromnice.

Potěšil jsi mne a jsem udiven, že má někdo zájem převádět můj text do slovenštiny. Je to radostné a vyříd' p. K.² můj vděk. Našli mne už také překladatelé z Bulharska a Dánska. Překvapuje mne, že není zájem v PLR. Poslal jsem V. Z.³, současně kdy Tobě, do Życia L.⁴ Kdoví, jestli tam došla. B. S.⁵ by snad odpověděl.

Tisíceré díky a pevné nervy do n. r. 1989. (Mé nervy jsou nadranc.) Čs. nakladatelství od Prahy po Brno nemají papír. Peníze atd. – další čekárna.

Ze srdce zdraví
Jindra Zogata
Míša Fikrová.

Przeczkův dopis (dochovaný v literární pozůstalosti) z ledna 1989 – chybí nám tedy korespondence z roku 1988 – obsahuje informaci o obdržení Zogatovy knihy *Veřejná zeleň*, která vyšla v r. 1988 v brněnském Bloku a dočkala se příznivého recenzního ohlasu v celostátním

1 Československém spisovateli.

2 Panu Vlastimilu Kovalčíkovi (slovenský překladatel mj. z polštiny).

3 *Veřejnou zeleň*.

4 Życia Literackiego.

5 Bogusław Slawomir Kunda.

i regionálním tisku (mj. Drahomír Šajtar v Literárním měsíčníku, Ladislav Soldán v Kmeni, Władysław Sikora ve Zwrotu). Przeczek rovněž hodnotí soudobou, hospodářsky neutěšenou situaci v Polsku a zamýšlí doporučit uspořádání výstavy Zogatovy manželky Mirosławy Fikrové v Jablunkově poté, kdy bude ukončena v Českém Těšíně.

W Bystrzycy n/Ol.
3. 1. 1989 r.

Drogi Jindro,

Děkuję za list i za książkę.⁶ W tej chwili wysyłam ją na adres Agnes Kovalčíkové (Šalviová 36, 821 01 BRATISLAVA). Gratuluję Ci tego, że o książkę jest takie zainteresowanie. Przesyłam Ci też wycinek z jabłnkowskiego BIULETYNU, gdzie napisałem kilka słów o Twojej książce. W „Zwrocie“ pojawiła się też recenzja z Twojej książki, którą napisał Włada Sikora.⁷ Prosiłem Leszka, żeby Ci ten Zwrot przesłał. Chyba zrobi tak jutro.

Sam bym chętnie przetłumaczył VERĘJNOU ZELEŃ do polskiego, ale musiałbym mieć umowę z jakimś wydawnictwem. Bo nie chciałbym robić takiej rzeczy w ciemno. W Polsce jednak jest podobnie jak Ty piszesz. Nie ma niczego – papieru, pieniędzy, mocy przerobowych i dobrej poligrafii. Niedawno zwrócili mi książkę z wydawnictwa „Śląsk“, która po dobrych recenzjach wewnętrznych leżała tam 5 lat! Nie wiem co z tym począć...

W Twojej sprawie postaram się dowiedzieć coś bliższego. W każdym razie mam zamówienie na przetłumaczenie jednego Twojego opowiadania ze „Sříbrných rybek“ dla Zwrotu. Juž się za to biorę.

Co do Mirki – zaraz po Czeskocieszyńskiej wystawie zorganizuję jej wystawę w Jabłunkowie (Dom PZKO).

Życzę Wam wiele dobrego, ściskam i żegnam –

Wasz
Wilhelm Przeczek.⁸

Na Przczkųv list odpovídá nejprve několik vzkazy Mirka Fikrová (ráda se někdy podepisovala jako Míša) a Zogata se ptá na novinky kolegy, jenž se stal členem Svazu českých spisovatelů. Od Lecha Przczka obdržel výstřižek recenze na svou knihu od Władysława Sikory, za což děkuje.

V Brně, 30. 1. 1989

Ahoj Wilku,

zdravíme Tě z Brna, děkujeme za pozdrav.

6 Jak je patrné z dalších řádků, šlo o Zogatův soubor povídek *Veřejná zeleň*.

7 Recenze vyšla pod názvem *Zieleń publiczna* (Sikora 1988: 53–54).

8 „V Bystrici nad Olší, 3. 1. 1989. Milý Jindro, děkuji Ti za dopis a za knihu. Právě ji posílám na adresu Agnes Kovalčíkové (...). Gratuluji Ti k tomu, že o knihu je takový zájem. Posílám Ti také výstřižek z jablunkovského ZPRAVODAJE, kam jsem napsal několik slov o Tvé knize. Ve Zwrotu se také objevila recenze z Tvé knihy, kterou napsal Władek Sikora. Požádal jsem Leszka, aby Ti ten Zwrot poslal. Snad tak učiní zítra. Sám bych rád přeložil VERĘJNOU ZELEŃ do polštiny, ale musel bych mít smlouvu s nějakým nakladatelstvím, nechtěl bych dělat takovou věc naslepo. V Polsku je tak, jak píšeš. Není nic – papír, peníze, zpracovatelská kapacita a dobrá polygrafie. Nedávno mi vrátili knihu z nakladatelství Slezsko, která tam po kladných lektorských posudcích ležela 5 let! Nevím, co s tím mám dělat... Co se týče Tvé záležitosti, pokusím se dozvědět něco bližšího. Každopádně mám objednávku na překlad jedné Tvé povídky ze Zlatých rybek pro Zwrot. Už na tom začnu pracovat. Co se týče Mirky, hned po českotěšínské výstavě zorganizuji její výstavu v Jablunkově (Dům PZKO). Přeji Vám hodně dobrého, objímám a loučím se – Váš Wilhelm Przeczek.“

Brno teď působí chvílemi jarně, někdy podzimně, jindy hrůzně a nám se stýská po Zachrašču. Moc Tě prosím, pošli mi ty fotky. Potřebovala bych je nejpozději do 6. 2., 1989, což znamená hned. Zabal je do tvrdých desek, prosím, aby se nezmuchlaly.

Mirka.

Co je nového ve Tvých plánech? Co Ostrava a další, když jsi už člen ČSS, to nelze obejít!

Psala mi paní Inka Kovalčíková-Hermanová, že napíše o V. Z. recenzi. O překladu se nezmiňuje. Chce o mně něco víc vědět, něco málo jsem jí odepsal.

Míšina výstava v Těšíně bude, definitivně, 10. 3. 1988, v 17 hod. Čekáme na pozvánky, vytištěné.

V Brně se mi špatně píše, po Zachrašču. Do roboty se mi čas krátí a nechce se.

Srdečně zdravíme Jadžu,
Lecha, Lucynu s manželem.
Jindra.

P. S. Díky Lechovi za recenzi W. S.⁹ Potěšila mne, překvapil mne.

V dalším dopise z konce ledna 1989 přichází Przeczek s nápadem, aby zamýšlená výstava Mirky Fikrové v Jablunkově byla doplněna o autorský večer Jindřicha Zogaty. Ostře kriticky se staví k podobě české perestrojky, zejména v kulturní a literární oblasti.

W Bystrzycy nad Olzą,
dnia 31. 1. 1989 r.

Droga Mirko, drogi Jindro!

Przesyłam Ci, Mirko, zdjęcia! Mam nadzieję, że dotrzą do Was w porządku. Wsadziłem je w tą samą okładkę, którą mi swego czasu dałaś. Po wystawie w Czeskim Cieszynie sprowadzimy wystawę z Czeskiego Cieszyna do Jabłonkowa. Proszę Cię, żebyś mi podała dokładne imię i nazwisko (jak powinno być na plakacie i w zaproszeniu). Po wernisażu wystawy zorganizuję dla Jindry spotkanie autorskie na temat jego twórczości w Jabłonkowie (Dom PZKO, rynek nr. 18). Wieczór autorski JINDRY poprowadzę sam, osobiście.

SZYBKO MI PODAJCIE TERMIN, KIEDY MAM ZROBIĆ WERNISAŻ WYSTAWY połączony z WIECZOREM AUTORSKIM JINDŘICHA ZOGATY.

Jindro,

Nie jest znów tak wesoło, jak sobie wyobrażasz! Sprawa się nadal ciągnie. Propozycję przyjęcia do ČSS otrzymali także W. Sikora, W. A. Berger i G. Sajdok. Moje papiery wędrują od recenzenta do recenzenta. Podobno ostatnio pisze o mnie „recenzję“ dla Svazu Ludvík Štěpán z Brna. Pożyjemy, zobaczymy. W każdym razie Sobková¹⁰ zwróciła mi tomik wierszy, który czekał na recenzję rok i przypuszczam, że go nawet nie przeczytała. Nasza pierestrojka jest jakościowo inna. Najpierw „pierestroją“ się te skurwysyny, które nas od dziesięcioleci gnębią, a potem może zostanie coś dla nas. Kończę tym optymistycznym akcentem, ahój!

Wasz
Wilhelm Przeczek.

Zogatův dopis z konce února 1989 přináší informace o tom, že spisovatel a polonista Ludvík Štěpán napíše „co je třeba“, tedy doporučující posudek k přijetí Przeczka do Svazu českých

9 Władysława Sikory.

10 Eva Sobková byla v té době redaktorkou nakladatelství Profil v Ostravě.

spisovatelů (ten je rovněž dochován v Przeczkově pozůstalosti, ale pouze v jeho překladu do polštiny). Navrhuje, aby se Przeczek ujal propagace poezie Františka Schildbergera (*1952) v Polsku.

21. 2. 89

Milý Wilku,

Mluvil jsem o Tobě s L. Štěpánem. Napíše dobře co je třeba. Jsou jen administrativní zdržení – v Praze. Osobně si myslím, že Ti nic nestojí v cestě. On také.

Dostal jsem Zwrot s překlady K. J.¹¹ Překvapil mne a potěšilo mne to.

Chci Ti dát návrh. V Brně žije zajímavý básník, mladší, František Schildberger, který chce najít kontakty s PLR. Mimo verše píše velice zralé a odborné recenze o literatuře a je lektorem několika nakladatelství. Vydal 3 knížky veršů. Sám byl redaktorem nakladatelství. Nechtěl bys něco z něj přeložit a vytisknout v Krakowie, Warszawie? Poslal by Ti knížku.

Míša má výstavu 10. 3. v 17.00 hod. Pozvánka Ti přijde.

Daří se nám, jak to jde. Po letech útlumu přece jen chvílemi lépe, ale podle představ to asi nikdy už nebude. Přesto: i mně už z Prahy navrhli, abych si podal přihlášku do SČS. Asi to udělám i s rizikem, že mne leckdo pomluví.

Pozdravujeme Vás všechny
a těšíme se na Těšín.
Jindra Zogata.
Míša.

Další dopis z Brna z počátku května 1989 je opět společný, v první části píše Mirka Fikrová o svých obrazech, které nebyly využity k zamýšlené výstavě v Jablunkově a Jindřich Zogata uznale komentuje Przeczkovy publikace v dobovém literárním tisku.

V Brně, 3. 5. 1989

Moc Vás oba zdravím!!

Obrázky už musím odvézt z Jablunkova. Výstava v Brně se blíží! Čekala jsem alespoň drobnou zprávičku, no nedá se nic dělat, poležely si na skříní. (Obrázky odvezu 9. 5. 89.)

Mirka.

Všímám si, že slavíš úspěchy v Kmeni, atd. Snad to podpoří Tvé další možnosti v Ostravě. Nemáme na nic čas, zvyk chodit do zaměstnání nás zatím nesešrotoval.

Ahoj!
Jindra.

Przeczkův list z června téhož roku, tentokrát psaný rukou a nikoli na stroji, reaguje na určitá nedorozumění ve vzájemné korespondenci s brněnským spisovatelem, jehož přátelství si evidentně vysoce cenil (snad proto opatrný a laskavý tón listu a deminutiva v postskriptu). Jelikož se tento některý dřívější list, na nějž bylo reagováno, nenachází v Przeczkově pozůstalosti, můžeme se jen dohadovat, o co tehdy šlo ve věci Sojkova překladu Przeczkovy básně *Trzeci krzyk koguta* do češtiny.

11 Kazimierze Jaworského.

Bystrzyca n/ Olzą,
27. 6. 1989.

Drogi Jindro,

Przeczytałem ze zdumieniem tych kilka zdań, które składają się na list od Ciebie. Jest to niepokojące, ale przypisuję to nie zlej woli. Može Twoje podejrzenia podszeptuje Ci demon ciemności, a może są to jakies ostrawskie echa z fałszywej piosenki wyprofilowanej Ewy. Nie biorę tego poważnie, w każdym razie Trzeci krzyk koguta masz 7 lat w domu (bo się pokazał na str. 14 tomiku Szumne podszepty w roku 1982) i dziwię się, że dopiero teraz zwróciłeś na to uwagę. Przypisuję to tłumaczeniu, bo nie mam innego wytłumaczenia. Pan E. Sojka jest jednak zbyt dobrym fachowcem, żeby wnosić nowe (i inne) tony do swoich przekładów.

Również uważałem za konieczne napisać Ci o tym, choć pierwotnie chciałem pozostawić Twoje pisanie bez odpowiedzi. Obraża mnie to.

Mimo wszystko Cię pozdrawia
Wilhelm Przeczek.

PS – Czuję w Twoim liście jakies nowiućkie i cemniućkie pretensyjki i mam obawy...¹²

Z plánované výstavy výtvarných prací Mirky Fikrové spojené s autorským večerem Jindřicha Zogaty v Domu PZKO v Jablunkově nakonec sešlo vlivem anonymního dopisu, který se tomuto kulturnímu předsevzetí snažil zabránit. Przeczek si zároveň stěžuje na poměry panující v tvůrčí obci, od které se snažil izolovat, a v mediálním prostředí v rámci polské menšiny na českém Těšínsku. Přesto, že Przeczka v r. 1989 přijali do Svazu českých spisovatelů, nemá z toho radost, protože k tomu došlo z jeho pohledu docela pozdě. Svěřuje se, že v Głosu Ludu tiskne na pokračování úryvky z románu s tzv. klíčem (à clef) *Kazinkowe granie*, v němž vystupuje český spisovatel a básník Jindřich jako přítel hlavního hrdiny Kazinka.

Bystrzyca nad Olzą,
dnia 12. 7. 1989 r.

Drogi Jindro,

Pišę na maszynie, żebyś nie musiał ślęczeć godzinami nad rozszyfrowaniem tekstu. Jestem w tej chwili podenerwowany, zły na cały świat, zmęczony tym szkolnym chodzeniem w kółko. Po prostu mam niedobry okres, a do tego jeszcze choruję!

Nie będę opisywał perypetii z wystawą Mirki, o tym kiedyś ustnie, przy okazji. Može będziecie w Beskidach w czasie wakacji? Niemniej zainteresowałem się tym anonimem, o którym pisesz. Właściwie – to nie jest anonim, jeśli się ktoś pod Organizację w Jabłonkowie nie podszywa. Zaraz po powrocie Bogusia Słowiaczka (místopředseda KSČ) sprawę zbadam. Myślę, że czegoś takiego nie można już puszczać płazem. To niewybaczalne. Ważne jest również to o jaką redakcję chodzi...? Bo jeżeli to jest Zwrot – to wcale nie wierzę w taki

12 „Bystrice nad Olší, 27. 6. 1989. Milý Jindro, přečetl jsem s překvapením těch několik vět, které obsahoval Tvůj dopis. Je to znepokojující, ale mám za to, že nejde o zlou vůli. Možná, že Ti napovídá Tvá podezření démon temnoty nebo jde o nějaké ostravské ozvěny z falešné písničky vyprofilované Evy. Neberu to vážně, v každém případě Tři kohoutí kuropění máš 7 let doma (protože se objevilo na s. 14 sbírky Šumivé nápovědy v roce 1982) a divím se, že teprve teď sis toho všimnul. Připisuji to překladu, jelikož nemám jiné vysvětlení. Pan E. Sojka je ovšem příliš dobrým profesionálem, než aby vnášel nové (a jiné) tóny do svých překladů. Považoval jsem za nevyhnutelné, abych Ti o tom napsal, ačkoliv jsem původně chtěl nechat Tvé psaní bez odpovědi. Uráží mě to. Přesto všechno Tě zdraví Wilhelm Przeczek. P. S. Cítím v Tvém psaní nějaké novější a jemnější připomínky a mám obavy...“

anonim, naczelný P.[iotr] Przeczek jest człowiekiem zdolnym do tego, żeby takie coś zrobić własnoręcznie. Kompletný idiota, nekompetentný, współpracující z wíecznie uplakaným Władkiem Sikorą, potem się kłóca, i nadal „szyją“ te swoje pindy. Przestało mnie to już obchodzić, odsunąłem się od tzw. „środowiska“. Przyjęli mnie do SČS i wcale nie mam tej radości z tego, jaka by byla – powiedzmy – jeszcze 10 lat temu. Niestety, co przychodzi w nieodpowídním czasie – jest také neodpowídníe...

Drukuję w Głosu Ludu tzw. Powieść z kluczem, czyli Kazinkowe granie, co nie przysparza mi i tak maléj ilości kolegów... W powieści tej są dva Twoje opowíadania i szkic o Tobie, występujesz tam jako przyjaciel Kazinka – Jindrzych, czeski pisarz i poeta. To tyle na razie, dužo słońca na zewnątrz i wewnątrz,

Wasz
Wilhelm Przeczek.¹³

Z Brna přichází vzápětí dopis datovaný 13. červencem 1989, v němž jeho odesílatel prosí o vysvětlení některých nejasných údajů z předchozího Przczkova listu. Zogata má radost z Przczkova členství v SČS. Zmínjuje některé své starší a bolestivé zkušenosti s literárním prostředím v zemi.

Brno, 13. 7. 89

Milý Wilku,

Gratuluji! Mám radost ze Tvého „začlenění“ do SČS, radost podobnou tvé, šťovík s cukrem. Aspoň něco! Doba, jako utržený satelit, už jakoukoliv včasnost bude obíhat jen zpovzdálí. Kurva fix! Zas začínáme. (Mne to prý čeká příští rok.) „Budeme se bát?“ Smrt také začíná? Na hrušce místo hrušek nevisí, ale sedí žárovky a pod jejich sklem, uvnitř, rojí se mouchy. Zvenčí je tma. Křikneš: „Z hrušky dolu!“ a místo kmene objeví se skelet kostry mamuta, tyranosaura, krávy nebo v nejlepším člověka.

Když už to chceš vypátrat, má první knížka, z r. 1971 v ČS¹⁴, skončila ve stoupě po anonymu, buď taktní, potřebuji to jen pro literární ztvárnění, pohrdám osly. Ten neanonym přišel, samozřejmě bez jména autora, do redakce KM¹⁵ Ostrava. Nelekli se. O tom všem pomlč. Teď v létě mi tam vyjde povídka Ovce ve městě a tam ti se asi ozvou, stříhat ušima je jim vlastní.

Také jsem na nemocenské. Začal mne z ničeho nic bolet kyčelní kloub pravé nohy. U psacího stroje to nebolí, jen zatím nemohu chodit.

13 „Bystřice nad Olší, dne 12. 7. 1989. Milý Jindro, píšu na stroji, abys nemusel trávit hodiny nad rozšifrováním textu. Jsem v této chvíli vynervovaný, zlý na celý svět, unavený tím školním chozením dokola. Prostě mám špatné období a k tomu jsem ještě onemocněl! Nebudu popisovat peripetie s Mirčínou výstavou, o tom někdy ústně, až bude příležitost. Možná budete v Beskydech během prázdnin? Každopádně jsem se začal zajímat o anonym, o kterém píšeš. Vlastně to není anonym, pokud se pod Organizací v Jablunkově někdo neschovává. Hned po návratu Boguše Słowiaczka (...) věc prozkoumám. Myslím si, že nad něčím takovým nelze přimhouřit oko. Je to neomluvitelné. Důležité je také to, o jakou redakci jde...? Neboť půjde-li o Zwrot, pak vůbec nevěřím na takový anonym, šéfredaktor P. Przeczek je člověk, který je schopen to udělat vlastnoručně. Kompletní idiot, nekompetentní, spolupracující s věčně uplakaným Władkiem Sikorou, pak se hádají a stále šíří ty své pomluvy. Přestalo mě to už zajímat, oddálil jsem se od tzv. »střediska«. Přijali mě do SČS a vůbec nemám z toho takovou radost, jakou bych měl – dejme tomu – ještě před 10 lety. Bohužel to, co přichází v nevhodnou dobu, je také nevhodné... Publikuji v Hlasu lidu tzv. klíčový román, čili Kazínkovo hraní, což mi nepřidá na už beztak malém počtu kolegů... V tomto románu jsou dvě Tvé povídky a skica o Tobě, vystupuješ tam jako Kazínkův přítel Jindrzych, český spisovatel a básník. To je zatím vše, hodně slunce vně i uvnitř, Váš Wilhelm Przeczek.“

14 Československém spisovateli.

15 Kulturního měsíčníku.

Prosím tě, přelož mi nějak opisem, co znamená Kazinkowe granie, Kazinka, česky tomu nerozumím a „kazit“ si nechci namlouvat, to bys nepsal o příteli. Prostě, zatím nerozumím.

Sešel jsem se na akci LK¹⁶ s Mirkem Stonišem. Mlčí na všechno a na všechny jak hrob. Změněný, jiný, bez úsměvu. Neviděl jsem ho 20 roků.

Ve Kmeni mi rok leží přijaté, do tisku slíbené verše. Je to podezřelé, ale nebudu za nimi chodit, neznají, neznají mne sice, ale v Praze mají asi „své“ důvody a navíc – žiju v Brně a oni Brno, momentální garnitura, berou přes prsty. Ovšem, jak koho. „Normálního“ je mizivě.

Uzdrav se, buď zdrav a napiš. Srdečně Vás oba zdravím a bacha na Olzym, nělza še v ni utopič.

Jindra Zogata.

P. S. Mám podezření, že přípis na mě mohl motivovat někdo z Lenčiny rodiny (přes Bocka?) – ten je mužem sestry matky mé exmanželky. Možná mne nenávidí za to, že mi Lenka, pro své nynější rejdy v Brně utekla, pro to, jak ji vychovali atd. a nemíním se s nimi dohodnout. Chtějí mne vydírat o kredence, které jsem zaplatil ze svých peněz, ovšem v době trvání manželství. To víš, jak se někdy mluví u stolu, v „rodině“, kdoví, co jsem kdy řekl a s čím chtějí vyrukovat. Nevím, jen se domnívám, odhaduji, že vítr může vát i odtud. Ale třeba ne. Ještě jedna příležitost pro švába za tapetou: nemohl se někdo „inspirovat“ tím, že jsi mě v G. L.¹⁷ připomněl? (Třeba – typ Erwin Ščur.) Nic bych za to nedal, že tehdy (1971) ten anonym na mne psal on. Věděl o mé možnosti a je v něm tolik zapšklosti, že bych se nedivil. Když jsem odcházel, tehdy, do Brna, napsal na mě posudek. Místo, vyhrál jsem je v konkurzu v Agrozetu, mi po tom posudku nedali, ale i kádrovák mi ten přípis dal číst a ptal se, který ... to psal.

Ahoj!

Následující Przczkův dopis ze stejného měsíce přináší bližší vysvětlení zakomponování Zogatovy osobnosti do románu „Kazinkovo hraní“ a pojetí díla.

Bystrzyca, 17. 7. 1989 r.

Drogi Jindro,

dziękuję za list, który jest smutny. No, ale prawdę mówiąc – nic wesołego wokół nie widać. Myślę, że masz rację z tymi podejrzeniami. J. B. byłby do tego zdolny. Poznałem go, trochę razem uczyliśmy.

Właśnie wczoraj Lucyna ze Stasiem wrócili z Brna. Pytałem ich, czy Ciebie gdzieś nie widzieli, albo Mirki, oni jednak twierdzą, że oprócz Starobrna i Szpilberku nie widzieli tam nic ciekawego, a co dopiero Was!

Z tym Kazinkiem – to jest tak: Kazinek jest zdrobnieniem od imienia Kazimierz (Kazek). Kazinkowe granie – jest po prostu sposobem na życie. Jakoś tam musí się zachowywać, unikać jakichś ciosów, nie poddawać się... et cetera. Ma to jeszcze inny wymiar: granie, czyli MUZYKA, MUZYK, anielska melodia, którą Kazinek słyszy w najmniej oczekiwanych chwilach. Jest to po prostu wrażliwa jednostka, którą w życiu zaszczytowało. Zmarł w Opawie... itd. Rad bym, żebyś kiedyś to przeczytał. I Kazinek ma tylko kilku nielicznych przyjaciół, których lubi i których zaakceptował. Do nich należy m.in. Jindrzych, czyli Ty. Nie wymienia się tam jednak nigdzie Twojego nazwiska, więc można się tylko domyślać.

Piszę spakowany, dziś w nocy jadę z Jadzią do Warszawy. Odezwę się stamtąd, a potem po powrocie.

16 Literárního klubu.

17 Głosu Ludu.

Pozdrawiam i życzę lepszych myśli, choć wiem, że jest to trudne. Ukłony dla Mirki!

Twój
Wilhelm Przeczek.

PS – pozdrawiam także Jadzia, Leszek i Lucyna ze Stasiem!¹⁸

Ještě během července 1989 posílá Zogata z Brna dopis objasňující podezření na anonymní udání, které překazilo plánovanou výstavu obrazů Mirky Fikrové v Jablunkově a komentující dění v literárním životě té doby.

19. 7. 1989

Milý Wilku,

Vítajče z Warszawy, byli jste volit J.?¹⁹

Vaši malí Velcí se mohli u nás stavit. V paneláku máme pusto, ale mohli jsme je zavést na Mirčinu výstavu, trvá do konce srpna v Divadle v kavárně, Tivoli, Úvoz, téměř ve středu města.

Můžeš mi poslat svou novelu? Velmi rád si ji přečtu. A díky za tu poctu. Poloha, v níž věc vedeš, podle zmínky, rezonuje se mnou.

J. B. není ten, koho myslíš. Ten můj Bocek se možná ani B. nejmenuje, byl nějakým poslancem něčeho za Sm kraj, je?, někde v Praze. Starý chlap. Jeho dcera si před léty přivezla z Krakova černé dítě, také výsledek studia. Bydlí přes štreku k Hrádku. Robotník, udělaný kádr. Ale proč on? Podezření se nedá spočítat.

Jsem teď také permanentně naštvaný, něco se prý hnulo, nic se nehýbe, snad Metuzalémovi. Zkreslených informací je tolik, že desáté překrývá první a v tom narubyismu se nevyzná, slepý, ani přání – otec myšlenky. Na co ještě nedojde? Přesto jsou věci už jinak! Zaplevelení vztahů mezi lidmi se nedá odstranit travexem, pletím, desítkami let, bombami atd. Nestali jsme se plevelnými lidmi, co tedy chceme?! Momentky se mohou zdát „normální“, náhodou? O řeznické špalky hlav ťukají paví péra. Pantoky vyšly z módy a ostatně je jich nedostatek. Je mne strašná hanba, za koho, v onom líbezném canibalismu? Do žaludků se toho vejde! Nikdo z kompetentních si nechce přiznat, že cesta dál vede přes propast. Cesta? Propast? Hroucení utkvělých představ a jejich odklizení je v nedohlednu

Peťour v pastuší tobolce

Zbyl genobankám oláněk.

A voli podojení za rohy dojí ocúnové koktejly.

Na dovolenou Za chrašč pojedeme koncem srpna.

Bud' zdráv a všichni Tví blízcí
s Tebou.

Jindra Zogata.

18 „Bystrice, 17. 7. 1989. Milý Jindro, děkuji za dopis, který je smutný. No ale po pravdě řečeno, nic veselého kolem není vidět. Myslím si, že máš pravdu s těmi podezřeními mi. J. B. by byl toho schopen. Poznal jsem ho, trochu jsme spolu učili... Právě včera se Lucyna se Stašem vrátili z Brna. Ptal jsem se, jestli tě někde neviděli, nebo Mirku, ale oni tvrdí, že kromě Starobrna a Špilberku tam neviděli nic zajímavého, což teprve vás! S tím Kazínkem se to má tak: Kazínek je zdrobnělina od jména Kazimír (Kazík). Kazínkovo hraní je prostě způsobem života. Nějak se tam musí chovat, uhýbat před ranami, nevzdávat se... et cetera. Má to ještě další rozměr: hraní, tedy HUDBA, HUDEBNÍK, andělská melodie, kterou Kazínek slyší v nejméně očekávaných chvílích. Je to prostě citlivý jedinec, kterého během života zničili. Zemřel v Opavě... atd. Byl bych rád, kdyby sis to někdy přečetl. Také Kazínek má jenom několik málo přátel, které má rád a které přijal. K nim patří mj. Jindřich, tedy Ty. Avšak nikde se tam neuvádí Tvé příjmení, takže se můžeme jenom domýšlet. Píšu už sbalený, dnes v noci jedu s Jaďou do Varšavy. Ozvu se odtud, pak po návratu. Pozdravuji a přeji lepší myšlenky, i když vím, že je to obtížné. Pozdravuj Mirku. Tvůj Wilhelm Przeczek. P. S. Pozdravují také Jaďa, Leszek a Lucyna se Stašem!“

19 Jaruzelski (Wojciech Jaruzelski byl od července 1989 do listopadu 1990 předsedou státní rady PLR, poté prezidentem Polské republiky).

Po návratu z Varšavy odesílá Przeczek do Brna dopis obsahující několik pozitivních informací, například o plánovaném vydání jeho sbírky poezie v ostravském Profilu. List je zároveň svědectvím toho, že v roce 1989 byla situace v polské kultuře natolik uvolněná, že mohl vyjít Kunderův román *Nesnesitelná lehkost bytí* v překladu polské filmové režisérky Agnieszky Hollandové do polštiny. Odesílatel rovněž informuje adresáta, že existuje možnost vydat Zogatovy *Obrázky na skle* v Polsku, k čemuž – podobně jako v předchozích případech – nakonec nedošlo.

W Bystrzycy nad Olzą,
dnia 31. 7. 1989 r.

Drogi Jindro,

slyšalem o tym, że będziesz przyjęty do SČS w prosinci, nawiasem mówiąc razem z W. A. Bergerem i W. Sikorą. Jak do tej pory jedyną korzyścią tego członkostwa jest to, że przysyłają mi BIULETIN SČS i przysłali też kilka STANOV svazu (w tak pięknej okładce, w jakiej KIM IR SEN wydaje swoje „dziela“). Przesyłam Ci kopię listu Černíka, w której mnie zaznajomił o tym, że jestem przyjęty. Przy okazji mi tę kopię odeślij.

Wróciliśmy z Jadzią z Warszawy z mieszanymi uczuciami. Ale o tym kiedyś ustnie... Przygotuję Ci KAZINKOWE GRANIE (wychodziło w odcinkach i jest tego w sumie 126 odcinków), żebyś je mógł przeczytać, jak będziesz za ZACHRAŚCIM.

Powiedz Mirce, że gratuluję sukcesu i wystaw. Przyślijcie mi trochę materiałów propagacyjnych i ja załatwię Mirce wystawę w Polsce, bo tu się już tak zgniewałem na tych naszych „organizatorów“, że nie chcę mieć z nimi nic wspólnego.

Zaczynają mnie nawiedzać demony twórcze, mam – po chyba rocznym spokoju – wielką chęć do pisania. Zabieram się do prozy poetyckiej, taki jakiś hipperrealizm. Zresztą przy okazji dam Ci do poczytania. W każdej chwili powinien być ukończony druk mojego tomiku z Profilu „Przecucie kształtu“ (Předtucha tvaru), który Ci od razu prześlę. Złożyłem w Ostrawie następny tomik, ale Eva zaczyna coś kręcić... no, ale teraz powołano mnie do Rady Edycyjnej przy Profilu i będę mógł inaczej rozmawiać, jak z nią – tak z tym grafomanem Ivanem Š.

Przywiozłem sobie książek za około 50.000 Zł. i teraz bardzo dużo czytam. Przeczytałem po polsku nawet książkę Milana Kundery „Niežnośna lekkość bytu“ w tłumaczeniu polskiej reżyserki filmowej, która żyje w Paryżu – Agnieszki Holland, wspaniała rzecz, w której Kundera nie przestaje ani na chwilę być człowiekiem z Moraw... itd.

Jak więc widzisz bardzo dużo czytam, całymi dniami – Rybakowa, Tyrmanda, Henna, Rudnickiego, Gombrowicza, Szczypiorskiego i in. Wszystko jest to literatura z drugiego obiegu, którą teraz zaczęły wydawać oficjalne wydawnictwa.

Jindro, mam możliwość wreszcie wydać w prywatnym wydawnictwie w Polsce Twój tomik OBRAZKI NA SZKLE (albo WITRAŻE DREWNIANEGO KOŚCIÓŁKA). Potrzebuję na to Twoją zgodę, potrzebuję, żebyś wprowadził poprawki we wstępie i napisał króciutki komentarz do tego (jako posłowie, albo przedmowę).

Jeśli się zgodzisz, to sprawa pójdzie szybko, bo chodzi o wydawnictwo prywatne. Przesyłam Ci jedną kopię tego w takim układzie, w jakim by się to miało pokazać.

O ile się zgodzisz – to odeślij mi całość z poprawkami i na osobnym papierku Twoją „zgodę na druk“. Podaj swoje dane, żeby mogła zostać spisana umowa wydawnicza. Czekam na ten materiał. Myślę, że to jest szansa spełnienia tego, że przedzej Ci coś z Twojej poezji wyjdzie „po polsku“. Potrzebował bym też Twoją fotografię i biogram. Sprawa nagli, bo powinna być oddana do drukarni do końca października (říjen). Zdecyduj sam!

Jeszcze raz Was pozdrawiam i życzę wszystkiego najlepszego. Pozdrawia także Jadzia, Lucyna, Staś i Leszek –

Twój
Wilhelm Przewczek.²⁰

Libor Martinek

20 „V Bystřici nad Olší, dne 31. 7. 1989. Milý Jindro, zaslechl jsem, že budeš v prosinci přijat do SČS, kromě jiného spolu s W. A. Bergerem a W. Sikorou. Doteď bylo jedinou výhodou tohoto členství to, že mi posílají ZPRAVODAJ SČS a poslali mi také několik stanov SVAZU (v tak pěkné obálce, v jaké KIM IR SEN vydává svá »díla«). Posílám Ti kopii Černíkova dopisu, ve kterém mě seznámil s tím, že jsem přijat. Příležitostně mi tu kopii posli zpět. Vrátili jsme se s Jaďou z Varšavy se smíšenými pocity. Avšak o tom někdy ústně... Připravuji Ti KAZÍNKOVO HRANÍ (vycházelo na pokračování a je toho celkem 126 dílů), aby sis to mohl přečíst, když budeš za ZÁCHRSTÍM. Řekni Mirce, že jí gratuluji k úspěchu a výstavám. Pošlete mi trochu propagačních materiálů a já Mirce zařídím výstavu v Polsku, protože tady jsem se tak našel na ty naše »organizátory«, že s nimi nechci mít nic společného. Začínají mě navštěvovat tvůrčí démoni, mám – snad po roce klidu – velkou chuť psát. Zamýšlím napsat poetickou prózu, bude to takový hyperrealismus. Ostatně dám Ti to při nějaké příležitosti přečíst. Co nevidět by měla být vytištěna moje sbírka z Profilu Předtucha tvaru, kterou Ti pak ihned pošlu. Poslal jsem do Ostravy další sbírku, ale Eva se začíná nějak vymlouvat... no ale teď jsem byl přizván do ediční rady Profilu, tak budu moci jinak hovořit jak s ní, tak s tím grafomanem Ivanem Š. Přivezl jsem si knihy asi za 50 000 zlotých a teď hodně čtu. Přečetl jsem v polštině dokonce knihu Milana Kundery Nesnesitelná lehkost bytí v překladu polské filmové režisérky Agnieszky Hollandové, která žije v Paříži – výborná věc, v níž Kundera nepřestává být ani na chvíli člověkem z Moravy... atd. Jak vidíš, hodně čtu, někdy celé dny – Rybakova, Tyrmanda, Henna, Rudnického, Gombrowicze, Szczypiorského aj. Všechno to je literatura ze samizdatu, kterou teď začala vydávat oficiální nakladatelství. Jindro, mám konečně možnost vydat v soukromém nakladatelství v Polsku tvou sbírku OBRÁZKY NA SKLE (nebo VITRÁŽE DŘEVĚNÉHO KOSTELÍKU). Potřebuji k tomu Tvůj souhlas, potřebuji, abys zanesl opravy do úvodu a napsal k tomu stručný komentář (jako doslov nebo úvod). Pokud bys souhlasil, pak záležitost rychle proběhne, protože jde o soukromé nakladatelství. Posílám Ti jednu kopii v takové podobě, v jaké by se to mělo objevit. Pakliže bys souhlasil, posli mi celek s opravami a na zvláštním papírku »souhlas s publikováním«. Posli mi své osobní údaje, aby mohla být sepsána nakladatelská smlouva. Čekám na tento materiál. Domnívám se, že je to šance, aby dříve či později vyšlo něco z Tvé poezie v polštině. Potřeboval bych také Tvou fotografii a autorský profil. Záležitost spěchá, protože by měla být odevzdána do tiskárny do konce října. Rozhodni se sám! Ještě jednou vás pozdravuji a přeji vše nejlepší. Pozdravuje také Jaďa, Lucyna, Staś a Leszek – Tvůj Wilhelm Przewczek.“